

PŘEDSTAVUJEME ODDĚLENÍ

ROZHOVOR MUDR. LENKOU SCHEINOSTOVOU

Velkou část endokrinologie zaujímají nemoci štítné žlázy

PETR ŠKOTKO

Strakonice – Když se řekne endokrinologie, nenajde se asi moc lidí, tedy pokud nejde přímo o pacienty, kteří by věděli, co se za ním skrývá. Kdo to ovšem ví velmi dobře, je lékařka strakonické nemocnice Lenka Scheinostová.

Paní doktoro, tak pro nás laiky. Co je endokrinologie?

Jde o obor medicíny, který je součástí vnitřního lékařství a věnuje se hormonům a stavům spojeným s jejich nadměrnou či nedostatečnou produkcí. Tyto stavy jsou způsobeny onemocněním příslušného orgánu, který hormony produkuje.

Jaká nejzávažnější onemocnění se vyskytují?

Velkou část endokrinologie zaujímají především nemoci štítné žlázy, dále se může jednat o poruchy funkce nadledvin nebo příštítných tělísek. Jako nejzávažnější bychom mohli označit onemocnění týkající se hypofýzy – to znamená podvěsku mozkového, který je jakousi řídicí centrou pro ostatní hormonálně aktivní orgány.

Kdy jako laik poznám, že mám problémy kvůli hormonům?

Příznaky endokrinních onemocnění jsou velmi pestré. Záleží na tom, o jakou poruchu se jedná – jiné potíže má nemocný s porušenou funkcí štítné žlázy, jinak vypadá onemocnění nadledvin. Často jsou příznaky nenápadné. Pokud bych měla být konkrétní a odpovědět přímo na dotaz, co na sobě může pozorovat laik, pak uvedu následující příklad:

Pozoruje-li na sobě pacient nápadně zrychlený srdeční tep, současně se objeví hubnutí, třes rukou, nadměrné pocení a neklid, může se jednat o zvýšenou činnost štítné žlázy – nazývá se odborně primární hyperthyreóza.

Jinak u dospělých je potřeba zpozornět, jestliže se dlouhodobě nedaří dobře korigovat vysoký tlak a je potřeba stále měnit či navyšovat léky na tlak. Mohlo

LÉKAŘKA. Lenka Scheinostová se zabývá léčbou hormonálních poruch. Foto: Deník/Petr Škotko

by se pak jednat o nadměrnou produkci hormonů nadledvin. S tímto jsou většinou spojeny také laboratorní změny, které odhalí praktický lékař a odešle pacienta právě k endokrinnímu vyšetření. Další dobře rozpoznatelné změny jsou např. přímo na krku, kdy si pacient sám nahmatá zvětšení štítné žlázy či podivně vypadající „bouli“ na krku. U dětí jsou asi nejzávažnější poruchy růstu.

Trpí na ně více ženy nebo muži?

To nejvíce záleží na konkrétním typu diagnózy – onemocnění štítné žlázy a příštítných tělísek je častější u žen, onemocnění nadled-

vin se vykytuje přibližně stejně. Pokud jde o věkové spektrum pacientů – většina se pohybuje ve věkovém rozmezí mezi 45 až 70 lety.

Kolik máte v evidenci pacientů?

Do ambulance je denně objednáno minimálně 30 pacientů, většina z nich je přímo v ordinaci vyšetřena ultrazvukem. Přicházejí k nám obyvatelé nejen ze Strakonice a blízkého okolí, velká část dojíždí také z Pošumaví nebo Horažďovicka.

Jaká je léčba?

Léčba je v zásadě dvojího druhu: Možno léčit farmakologicky – užíváním léků. Doba léčby i typ léků se liší

dle jednotlivých onemocnění, nejčastější je dodávka chybějícího hormonu štítné žlázy ve formě tablet při nedostatečné funkci štítné žlázy. Druhá možnost léčby je chirurgická – operace. Ta se týká především nádorových nálezů, ale někdy je nutno operovat i z jiných důvodů. V poslední době přibývá nálezů zvětšených příštítných tělísek, kdy je nutno tělísko operačně odstranit, neboť výrazně narušuje hospodaření s vápníkem v našem těle. Situace je tímto vyřešena a pacient je vyléčen.

Co všechno může k poruchám vést? Hraje kromě věku roli i jiný faktor?

Faktorů je více, ale spousta z nich nedokážeme ovlivnit – je to především autoimunitní původ různých endokrinních onemocnění.

Co ovlivnit lze, je dostatečný přísun jodu ve stravě – týká se především dospívajících, kde se v důsledku radikálních tělesných změn v pubertě nejčastěji objevuje nedostatek jodu a z něj pak může vzniknout zvětšení štítné žlázy v tomto období.

A také nelze opomenout preventivní prohlídky u praktických lékařů, při nichž se mnohdy odhalí různá počínající onemocnění, která nemají zatím žádné zjevné příznaky.

Jaké se používají vyšetřovací metody?

Je to v první řadě laboratorní vyšetření – stanovení hladin hormonů v krvi, případně v moči. Další jsou pak zobrazovací metody – ultrazvuk, CT vyšetření, magnetická rezonance a velkou roli v endokrinologii hrají také metody nukleární medicíny, např. scintigrafie štítné žlázy či specializované vyšetření již dříve zmínovaných příštítných tělísek.

Hradí si léčbu pacient sám, nebo ji hradí pojišťovna?

Všechny diagnostické i léčebné postupy hradí zdravotní pojišťovny.

Co by lidé měli o endokrinologii vědět tak trochu navíc?

Endokrinologie je sice jeden z menších a „poklidných“ oborů medicíny, pacienti většinou nic nebolí, nic není na první pohled vidět, to ale neubírá na vážnosti a nezbytnosti správně stanovené diagnózy. Už samotný název je krkolomný a těžko zapamatovatelný, a možná právě i to je důvodem neinformovanosti o tomto oboru. Pokud jsem tedy dnes pomohla alespoň několika čtenářům nahlédnout do tohoto odvětví medicíny, splnil tento krátký rozhovor svůj účel.

Endokrinologie

Je odvětví medicíny zabývající se diagnózou a léčbou hormonálních poruch. Hormony jsou fyziologicky vzniklé sloučeniny, produkované určitými typy buněk. Pokud jsou tyto buňky seskupeny do větších útvarů, celků, označujeme je za endokrinní žlázy, český žlázy s vnitřní sekrecí. Endokrinní žláza je žláza s vnitřní sekrecí, která nemá vývod a své výměšky (hormony) vylučuje přímo do krve. Mezi tyto žlázy patří například nadledviny, pohlavní žlázy, podvěsek mozkový (hypofýza), štítná žláza, příštítná tělíska a Langerhansovy ostrůvky slinivky břišní a řada dalších.

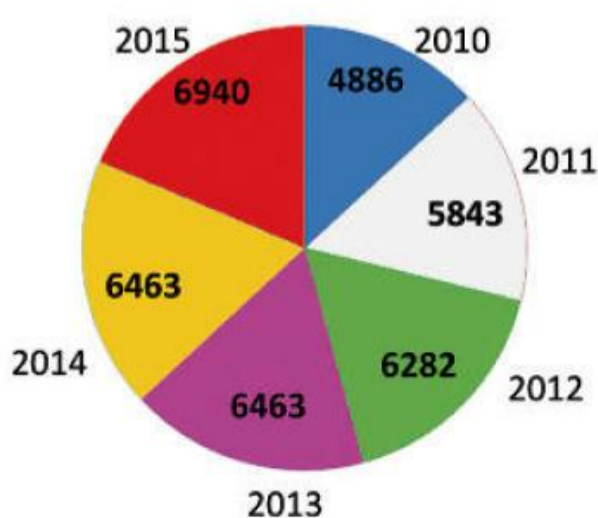
POČET PACIENTŮ ENDOKRINOLOGICKÉ AMBULANCE V LETECH 2010 AŽ 2015

ZDROJ: NEMOCNICE STRAKONICE, A.S.

INFOGRAFIKA: DENÍK/PETR ŠKOTKO

POČET VYŠETŘENÍ V ENDOKRINOLOGICKÉ AMBULANCI V LETECH 2010 AŽ 2015

ZDROJ: NEMOCNICE STRAKONICE, A.S.

Endokrinologie je obor medicíny, který je součástí vnitřního lékařství a věnuje se hormonům a stavům spojeným s jejich nadměrnou či nedostatečnou produkcí.

INFOGRAFIKA: DENÍK/PETR ŠKOTKO